

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ ЯК ОСНОВА НОВОЇ ПАРАДИГМИ ЕКОНОМІЧНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ

Бауліна Т.В. Інтелектуальний капітал: стратегічний ресурс трансформації національного господарства: Монографія. — Київ-Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2009. — 276 с.

Сьогодні значно зросло зацікавлення фахівців можливістю матеріалізації знання у вигляді інтелектуального капіталу національної економіки, завдяки якому можна постійно розвивати основні засоби виробництва. Відповідно дедалі більшу роль відіграють фундаментальні та прикладні дослідження й автоматизоване опрацювання інформації. Якісне технологічне оновлення, інноваційні зміни та соціальні трансформації, що базуються на результативності функціонування нових галузей соціальної практики (інформаційна індустрія, екологічний менеджмент, ринок знань, інформаційно-інноваційне управління), визначають необхідність адаптації сучасних економічних положень до процедур оцінювання й прогнозування, формування ефективних та «змішаних» економічних систем в Україні з урахуванням принципів постмодерністської раціональності.

На нашу думку, це зумовлено потребою вдосконалення як теорії стратегічного управління та обґрунтування базових понять в економіці, так і методики розроблення державної політики формування інтелектуального капіталу й коригування тактики вибору варіантів забезпечення достатніх темпів економічного розвитку реального сектору.

Творчий конститутивний задум і його практична реалізація в рецензованій монографії стали відображенням використовуваних у сучасній академічній науковій школі базових положень системно-комплексного, синергетичного та об'єктно-цільового теоретичних підходів до вивчення процесів формування інтелектуального капіталу в контексті модернізації української економіки. У книзі поєднано досвід проведення науково-прикладних досліджень з економіці з міждисциплінарними підходами до прогнозування наслідків реалізації технологій стратегічного управління підприємствами і моделювання розвитку багатокомпонентних систем.

У короткому вступі автор чітко окреслив науково-методичні засади побудови механізму формування інтелектуального капіталу, визначив його склад, структуру й функції в контексті забезпечення загально-економічного прискорення, виклав принципи авторської (інтегральної) концепції його ідентифікації, а також визначив основні завдання дослідження, які ґрунтуються на домінантах циклічно-експоненціальної парадигми економічного розвитку, деталізованої в базовій теорії формування нової макронеєрації в Україні в контексті побудови та

становлення інтелектуальної економіки. Це й спонукало Т.В. Бауліну до пошуку дієвих методологічних і методичних підходів до ідентифікації інтелектуального капіталу, формалізації процесів, що відбуваються в українській економіці у вигляді динамічної структури, що має інформаційні властивості. Урахування особливостей такої системи, а саме її структурної складності, щільності взаємозв'язку із середовищем, ієрархічності, множинності описів, зумовлює необхідність сформулювати і розв'язати цільове завдання, яке полягає в побудові моделі багатокомпонентної системи, що була б адекватною сучасним умовам нестабільного економічного середовища. Для розвитку теорії оцінювання наслідків трансформації національної економіки потрібно, на думку Т.В. Бауліної, проаналізувати її параметри, застосувавши певні моделі, розроблені на основі інтегральних многовидів.

У першому розділі, присвяченому з'ясуванню наукових засад економіки та управління національним господарством, автор висловлює своє розуміння наукових концепцій із проблем формування нелінійних коливальних систем із збуреннями, запропонованих М.М. Боголюбовим, О.Б. Ликовою, Ю.О. Митропольським, М.Г. Чумаченко та ін. вченими. На основі реалізації інтегрованої концепції формування інтелектуального капіталу та його ідентифікації Т.В. Бауліна запропонувала архітектуру інформаційного ресурсу для розроблення способів автоматизації цих складних процесів на базі комп'ютерної і телекомунікаційної техніки, яку можна застосовувати в будь-яких видах економічної діяльності.

У другому розділі описано процес адаптації до сучасних умов основних принципів інтегрованого підходу (з поєднанням комплексного та ресурсно-функціонального)

до формування інтелектуального капіталу. Здійснений у межах дослідження аналіз основних характеристик цільових підсистем інтелектуального капіталу та функцій управління його використанням дав змогу сформулювати основні вимоги до:

- ідентифікації параметрів розвитку інтелектуального капіталу;
- перманентного моніторингу факторів зовнішнього та внутрішнього середовищ функціонування національного господарства, які впливають на формування інтелектуального капіталу та управління його використанням;
- урахування взаємозв'язку між галузями національного господарства та їхньої взаємозалежності;
- визначення параметрів взаємодії, взаємостимулювання та співпраці основних суб'єктів формування інтелектуального капіталу — підприємств, науково-дослідних інститутів, вищих навчальних закладів та інших установ, що забезпечують безперервність процесу формування, нарощування та розвитку інтелектуального капіталу за участю держави;
- обчислення алокаційної ефективності (перерозподілу) ресурсно-функціонального забезпечення процедур формування.

З теоретичного та практичного поглядів цікаві основні висновки, зроблені Т.В. Бауліною на підставі отриманих результатів дослідження модернізаційних процесів у національному господарстві, які доводять актуальну в сучасних умовах думку автора про те, що загальнонаціональна консолідація інтелектуального капіталу та його ефективне використання — реальне підґрунтя успішної реалізації національних економічних інтересів в Україні.

М. ЖУК,
доктор економічних наук